

**ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (м. Київ)**

**УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ
УКРАЇНИ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

АСОЦІАЦІЯ БАНКІВ ЛЬВІВЩИНИ

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ
В УКРАЇНІ**

Матеріали круглого столу
24 квітня 2009 року
(м. Львів)

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (м. Київ)

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ
У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

АСОЦІАЦІЯ БАНКІВ ЛЬВІВЩИНИ

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКОЇ ОСВІТИ
ТА НАУКИ В УКРАЇНІ**

Матеріали круглого столу
24 квітня 2009 року
(м. Львів)

Львів
2009

Сучасні проблеми та перспективи розвитку фінансово-банківської освіти та науки в Україні: Матеріали круглого столу 24 квітня 2009 року, м. Львів / Відп. ред. Г.Г.Голуб – Львів: Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, 2009. – 56 с.

24 квітня 2009 року у Львівському інституті банківської справи Університету банківської справи Національного банку України відбувся круглий стіл «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фінансово-банківської освіти та науки в Україні», присвячений 10-ї річниці кафедри банківської справи, в якому взяли участь представники закладів вищої освіти, науки, банківських установ та державних органів управління. Під час його проведення було обговорено важливі питання сучасного стану і розвитку освітньої діяльності та наукових досліджень у сфері фінансів і банківської справи. Це, зокрема, приєднання України до Болонського процесу і впровадження європейських стандартів освіти, удосконалення процесу практичного навчання, забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців, розвиток наукових досліджень у системі вищої освіти, фінансово-інвестиційне забезпечення вищої освіти та науки у фінансово-банківській сфері.

Основні думки його учасників відображено у матеріалах круглого столу. Вони можуть бути корисними для науковців, представників банків та державних органів управління, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія:

Голуб Г.Г. кандидат екон. наук, доцент
Лапішко М.Л. кандидат екон. наук, доцент
Другов О.О. кандидат екон. наук, доцент
Белов О.П.
Данилишин О.А.

Рецензенти:

Беленький П.Ю. доктор екон. наук, професор
Князь С.В. кандидат екон. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи
Національного банку України
(протокол № 5 від 31 березня 2009 р.)

ЗМІСТ

<i>Смовженко Т.С.</i>	Вітання кафедри банківської справи Львівського інституту банківської справи УБС НБУ з нагоди її 10-ї річниці	5
<i>Смовженко Т.С.</i>	Якість підготовки фахівців банківської справи - головна функція УБС НБУ (м. Київ)	7
<i>Дутка Г.Я.</i>	Сучасні проблеми, що стримують розвиток вищої освіти в Україні	8
<i>Буряк П.Ю.</i>	Кейс-метод (Case-study) як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців у фінансовій сфері	10
<i>Примостка Л.О., Нікітін А.В.</i>	Використання інноваційних технологій у підготовці магістрів зі спеціальності «Банківська справа»: досвід КНЕУ ім. В.Гетьмана	13
<i>Диба М.І., Ходакевич С.І.</i>	Технології навчання при підготовці фахівця в банківській сфері: досвід кредитно-економічного факультету	16
<i>Вовчак О.Д.</i>	Модернізація процесу фахової підготовки у ВНЗ: можливості та проблеми	18
<i>Слав'юк Р.А.</i>	Сучасні особливості підготовки фахівців для фінансово-кредитних установ	20
<i>Купалова Г.І.</i>	Удосконалення підготовки фахівців з фінансів, обліку та аудиту в умовах переходу України на європейські стандарти освіти	22
<i>Внукова Н.М.</i>	Місце всеукраїнських олімпіад у забезпеченні якості освіти з фінансів	25
<i>Брітченко І.Г., Момот О.М.</i>	Сучасні проблеми, що стоять перед фінансово-банківською освітою та наукою в Україні та шляхи їх вирішення	28
<i>Лапішко М.Л.</i>	Організація співпраці кафедри банківської справи ЛІБС з Краківським економічним університетом	31
<i>Рябініна Л.М.</i>	Сучасні проблеми освіти фахівців банківництва	33
<i>Колісник М.К.</i>	Компетентнісний підхід у фінансово-банківській освіті	36

<i>Другов О.О.</i>	Засади покращення фінансово-інвестиційного забезпечення вищої освіти в Україні	37
<i>Колодізєв О.М.</i>	Розвиток фінансово-банківської освіти і науки на основі зростання вектору його інноваційної складової	39
<i>Васильчишин О.Б.</i>	Наука в житті студента: досвід Тернопільського національного економічного університету	42
<i>Вовк В.Я.</i>	Вплив компетентнісного підходу на підвищення якості фахової освіти	44
<i>Ванькович Д.В.</i>	Відновлення довіри як напрям активізації фінансово-банківських наукових досліджень	47
<i>Бартош О.М.</i>	Організація самостійної роботи студентів при викладанні дисциплін професійної підготовки	48
<i>Барилюк І.В.</i>	Перспективи використання збалансованої системи показників як методу вирішення проблеми дефіциту ресурсів у фінансово - банківській системі України	50
<i>Демчишак Н.Б.</i>	Чинникова обумовленість формування фінансового потенціалу у ринкових умовах	53
<i>Принципи підготовки конкурентоспроможних випускників кафедри банківської справи ЛІБС УБС НБУ</i>		56

ВІТАННЯ КАФЕДРИ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ УБС НБУ З НАГОДИ ЇЇ 10-Ї РІЧНИЦІ

Смовженко Т.С.[©]

10 років – це вагома дата для того, щоб озирнувшись назад, проаналізувати свою діяльність і оцінити досягнуте. За цей період колектив кафедри банківської справи пройшов серйозний шлях становлення і сьогодні став об'єднанням висококласних науково-педагогічних працівників, що користується повагою та є відомим в Україні й за кордоном. За 10 років існування вдалось досягти чимало: успішно пройдено ліцензування та акредитацію спеціальності, отримали дорогу в світ понад 4 тисячі випускників, створено навчально-тренувальний банк «Галичина», де студенти можуть апробувати свої теоретичні знання на практиці, впроваджено систему безперервної практичної підготовки студентів. Студентка кафедри Огерчук Марія у 2009 році перемогла на Всеукраїнській олімпіаді зі спеціальності «Банківська справа», науково-педагогічними працівниками кафедри захищено одну докторську та 19 кандидатських дисертацій, опубліковано майже 800 статей та тез доповідей конференцій, 14 монографій та понад 40 підручників та навчальних посібників. Окрім того, сформовані певні студентські традиції та навчальні особливості, одержано чимало нагород, запроваджено сучасні технології освіти, а головне, досягнення та предмет нашої гордості – це випускники кафедри інституту: працівники Національного банку України Олександр Петрик та Марія Могильницька, комерційних банків – Владислав Астапенко та Андрій Якимів, колишні студенти, що по закінченні навчання залишилися на кафедрі та здійснюють науково-педагогічну діяльність – Уляна Грудзевич, Віталій Рисін, Богдан Пшик, Лариса Слобода та Олексій Другов.

Запорукою успішності є те, що колектив кафедри банківської справи розуміє, що добре працює тільки та людина, яка любить свою професію, фахово нею володіє і знаходиться в гармонії з собою та суспільством. Ще видатний український філософ Григорій Сковорода говорив, що людина може бути щаслива лише тоді, коли робить те, що відповідає її природі, можливостям, вмінням. Відтак зрозуміло, що й кожен педагог, викладач кафедри працює тут за покликанням, допомагає молоді стати асом власної справи та бути гідним українцем. Недарма у колективі кафедри багато особистостей, відзначених високими державними нагородами.

10 років – це лише сходинок, яка відкриває нові великі можливості. Ставши частиною Львівського інституту банківської справи та Університету банківської справи, перед кафедрою поставлено нові вимоги. Зараз, коли університети об'єднуються з промисловими комплексами, формуючи бази для наукових пошуків і підготовки унікальних спеціалістів для сучасних фірм,

[©] Смовженко Тамара Степанівна, д.е.н., професор, ректор Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ)

Вдосконалення системи ранжування вищих навчальних закладів у 2009 році⁴ передбачає виокремлення такої особливості як успіхи випускників на ринку праці. І саме значне розширення кількості учасників олімпіад надасть додаткових конкурентних переваг не тільки студентам через підвищення якості освіти, але й вищим навчальним закладам в удосконаленні академічної підготовки.

Олімпіадне змагання в Інтернеті, започатковане КНТЕУ, має бути як накопичений досвід перенесене на інші дисципліни для підвищення зацікавленості у всеукраїнській фаховій боротьбі. Успіху змагання сприятиме дотримання рівноваги у доступі до конкурсних завдань на всій території України, що сприятиме підвищенню професійного зростання всіх учасників як вільних громадян в суспільстві та засвідчить розвиток освіти гуманістичного типу!

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ, ЩО СТОЯТЬ ПЕРЕД ФІНАНСОВО- БАНКІВСЬКОЮ ОСВІТОЮ ТА НАУКОЮ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Брітченко І.Г., Момот О.М.[©]

Перед фінансово-банківською освітою та наукою в сучасних економічних умовах стоїть низка проблем, котрі тісно пов'язані з проблемами функціонування банківської системи та перспективами її розвитку. Для пошуку ефективних механізмів їх вирішення доцільно розглянути освітні та наукові проблеми окремо. Перед вищими навчальними закладами, котрі готують фахівців для банківської системи України, з одного боку стоять проблеми властиві для всіх вузів: інтеграція до європейського освітнього простору, демографічна криза, проблеми працевлаштування випускників в умовах кризи, тощо, а з іншого боку - проблеми, властиві суто фінансово-банківській спеціалізації. Основними специфічними проблемами підготовки банківських фахівців у вітчизняних вузах є наступні:

1. Низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних випускників на світовому ринку праці (навіть на ринку праці сусідніх країн, не враховуючи розвинуті європейські країни), котра проявляється у невідповідності рівня знань вітчизняних фахівців вимогам міжнародних та європейських флагманів банківської справи. Підготовка конкурентоспроможного на європейському рівні банківського фахівця не тільки підтягне банківську систему України до європейського рівня, а й сформує попит на освітні послуги вузів для навчання іноземних студентів за банківською спеціалізацією, що позитивно вплине на фінансове становище вузів та „завантажить” роботою викладачів в умовах

демографічної кризи. Для вирішення цієї проблеми доцільно зробити наступні акценти при формуванні навчальних програм підготовки фахівців з банківською спеціалізацією:

- поглиблене навчання (4-5 років) як мінімум двох іноземних мов;
- обов'язкове викладання нових дисциплін, таких як: „вексельний обіг”, операції банків з документарними акредитивами та гарантіями”, „оцінка майна та заставні операції банків”, „міжнародні розрахункові операції”, поглиблене викладання міжнародного права” (не менш 4 років);
- організація практики (хоча б навіть і дуже короткої) за кордоном за допомогою МЗС України.

2. Значна відірваність освітніх процесів від реальних наукових досліджень (особливо актуально для магістрів). Це проявляється у тому, що студенти рідко залучаються до виконання госпдогвірних кафедральних наукових тем (або залучаються формально), а банки рідко звертаються до вузів за реальними оплачуваними науковими дослідженнями, що не сприяє ініціативам окремих науковців та студентів. Вирішення такого питання можливе шляхом формування в країні ринку замовлень на наукові дослідження для освітніх установ та відповідних наукових шкіл, кафедр, на конкурсній (тендерній) основі, тощо, замість безтендерного та безконкурсного спрямування фінансових ресурсів у спеціалізовані навчальні заклади Національного банку України, або до НАН України.

3. Відсутність довгострокової державної стратегії по удосконаленню підготовки фахівців з банківською спеціалізацією. Це проявляється у відсутності чіткого визначення у питанні про те, чи є підготовка майбутніх банкірів окремим фахом, чи спеціалізацією, відсутністю державного замовлення на працевлаштування даної категорії випускників принаймні у державні комерційні банки. Неналежний контроль з боку НБУ про дотримання вимог до працівників банківських установ про наявність відповідної вищої освіти, надмірна закритість, кулуарність, заангажованість та заполітизованість діяльності НБУ, відсутність зрозумілої стратегії НБУ щодо інтеграції до європейського валютного простору, незрозуміло лояльне ставлення влади до функціонування банків, котрі ведуть очевидну та відверту „конвертаційну” діяльність, що дискредитує професію банкіра в очах випускників вузів, та багато інших безсистемних та невиправданих кроків влади як у сфері банківської діяльності так і у сфері підготовки фахівців для банківської системи України. Вирішення даної проблеми є однією з найскладніших задач, котра очевидно не може бути вирішена в рамках роботи одного окремого круглого столу. Але очевидним є те, що саме науковці повинні взяти на себе місію про актуалізацію цієї проблеми в суспільстві, притягнення уваги до актуальності та важливості зазначених проблем, мобілізації суспільства на пошук можливих рішень та обов'язковою наявністю прозорого суспільного механізму за практичною реалізацією ефективних рішень. Роль таких заходів, як круглі столи науковців у зазначеній діяльності науковців важко переоцінити.

⁴ Вищий рейтинг – цінніший випускник // Урядовий кур'єр. – 2008. - № 232. - С.2.

[©] Брітченко Ігор Геннадійович, д.е.н., професор, завідувач кафедри грошового обігу і кредиту Полтавського університету споживчої кооперації України
Момот О.М., Полтавський університет споживчої кооперації України

Основні сучасні проблеми, що постають перед сучасною фінансово-банківською наукою, пов'язані з практичною діяльністю комерційних банків. Серед них найбільш актуальними є:

1. Дослідження ринку банківських продуктів з метою пошуку та розробки нових продуктів, здатних суттєво підвищити конкурентоспроможність як окремих вітчизняних банків, так і всієї банківської системи України без залучення значних розмірів фінансових ресурсів. В умовах наявності значних труднощів банківської і світової фінансової систем до таких банківських продуктів належать:

- інтегровані банківські послуги, котрі поєднують розрахункові та депозитні операції банків;
- всі види банківських гарантій (аваль, гарантії по акредитивах, тощо);
- трастові, консалтингові та інші послуги;
- подальше удосконалення інструментів мотивації населення для використання безготівкових розрахунків в процесах товарообміну (для підвищення ефективності функціонування мультиплікаційного ефекту національної банківської системи України).

2. Дослідження доцільності інтеграції банківської системи до європейської валютної системи. З особистої точки зору автора, доцільність такої інтеграції вже є очевидно. Більш важливим є навіть не дослідження доцільності, а дослідження ефективних механізмів такої інтеграції з одночасною оптимізацією стратегії по формуванню резервів та золотовалютних запасів національної банківської системи України.

3. Дослідження наявних можливостей та механізмів реального зменшення вартості кредитних ресурсів ринковими методами (проблема є настільки актуальною, що не потребує коментарів).

4. Дослідження економічних механізмів унеможливлення зловживань в банківській системі через систему економічних інтересів, що роблять такі зловживання економічно недоцільними та розробка механізмів мотивації кредитування банками реального сектору економіки. Яскравим прикладом може бути формування економічних переваг при споживчому кредитуванні у випадку коли кредит надається для придбання товарів вітчизняного виробництва або на реалізацію стратегічних державних пріоритетів (енергозбереження, інновації, тощо)

5. Дослідження механізмів стимулювання відкриття вітчизняними банками закордонних філій.

6. Дослідження сучасних проблем освітньої галузі з метою підготовки фахівців, конкурентоспроможних на світових ринках праці.

7. Дослідження проблем ефективності управління національною банківською системою України, організаційної структури НБУ та підвищення рівня капіталізації як самого НБУ, так і комерційних банків.

Важливою складовою сучасних наукових досліджень фінансово-банківського сектору економіки повинна бути їх маркетингова спрямованість. В сучасних умовах ринок банківських продуктів можна охарактеризувати як ринок продавця. Тобто клієнти українських банків споживають те, що їм

пропонує банківська система, що не зовсім відповідає умовам глобальної економіки. Переважна більшість банків в Україні, на жаль, є універсальними, що призводить до пониження якості надання певних послуг клієнту. Банки не бачать проблем певного клієнта, котрий перетворюється на усередненого або середньостатистичного споживача його продуктів. Це значно ускладнює реалізацію маркетингової стратегії банку та виконання його місії. Про концепцію „маркетингу стосунків” за таких обставин і мови бути не може.

Підвищення якості банківського сервісу повинно реалізовуватись через постійне дослідження потенційного попиту на фінансово-банківські продукти та інструменти. Науковці повинні перетворити ринок банківських продуктів з ринка продавця на ринок покупця, де успіх певного комерційного банку буде залежати від повноти дослідження побажань клієнтів та максимального задоволення їх потреб. Для цього доцільною є глибока сегментація та структуризація ринку банківських продуктів, заснована на науково обгрунтованому дослідженні потреб споживачів з подальшою спеціалізацією комерційних банків відповідно до потреб певних груп клієнтів. Така спеціалізація здатна підвищити конкурентоспроможність як окремих банків, так і всієї банківської системи внаслідок того, що історія розвитку процесів суспільного відтворення довела переваги спеціалізації та розподілення функцій на будь-яких підприємствах, і банківська система не є винятком у глобалізованому світі. Подальшої спеціалізації потребують і вищі навчальні заклади, котрі повинні позиціонувати себе або як освітні, або як наукові установи, що повністю відповідає політиці МОН України, котра по цьому питанню є абсолютно виправданою.

ОРГАНІЗАЦІЯ СПІВПРАЦІ КАФЕДРИ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ЛІБС З КРАКІВСЬКИМ ЕКОНОМІЧНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ

Лапішко М.Л.[©]

В Україні та Польщі є 504 км спільного кордону, а з 2004 року – це кордон нашої країни з Євросоюзом. Таке сусідство сприяє розвитку міжнародної співпраці вищих навчальних закладів держав-сусідів. Одним із перших міжнародним партнером Львівського інституту банківської справи (тоді - Львівського банківського інституту) в 2003 році став Краківський економічний Університет (тоді – Краківська економічна академія). В угоді про співпрацю вищі навчальні заклади зобов'язались реалізовувати такі форми наукової та дидактичної співпраці:

- обмін науковими працівниками;

[©] Лапішко Марія Львівна, к.е.н., доцент, декан факультету банківської справи та інформаційних технологій Львівського інституту банківської справи УБС НБУ